

в секторі централізованого теплопостачання України” від 19.03.2014 №296-р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: (дата звернення: 07.12.2017).

10. Розпорядження КМУ «Концепція підвищення ефективності впровадження спільних з МФО проектів» від 27.12. 2018 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: (дата звернення: 07.12.2017).

11. Скриль В.В. Фінансування енергоефективних проєктів: досвід європейських країн та його імплементація в Україну / В.В.Скриль, Р.Є.Василенко // Глобальні та національні проблеми економіки: електр. наук. фах. вид. – Миколаїв: Миколаївський нац. ун-т, 2016. – №9. - С. 59-64. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://global-national.in.ua/archive/9-2016/9_2016.pdf (дата звернення: 07.12.2017).

12. Стойка В. О., Стойка С. О., Баланова Т. В. Сучасні аспекти оптимізації енергоефективності економіки України. – 2017. https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/80-25/1/Optim_energo.pdf

13. Хадарцев О. В. Політика ресурсозбереження в Україні в аспекті закордонного досвіду: проблеми і перспективи //Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки».–2015.–Випуск. – 2015. – Т. 15. – С. 50-53. [Електронний ресурс].

Вінська О.,

к. е. н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Токар В.,

д. е. н.,професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

**ГЕНДЕРНИЙ РОЗРИВ У КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС:
ВИМІР ЗАКОНОДАВЦІВ І ТОП-МЕНЕДЖМЕНТУ**

GENDER GAP IN EU MEMBER-STATES: LEGISLATIVE AND TOP-MANAGEMENT DIMENSION

Анотація: Дослідження показує важливість гендерної рівності для сталого розвитку глобальної економіки. Виявлено основні напрями гендерної стратегії ЄС, основний наголос зроблено на зростанні представництва жінок на ключових посадах. Аналіз гендерного розриву в країнах-членах ЄС за 2008 та 2018 роки свідчить про покращення співвідношення жінок і чоловіків на посадах законодавців і топ-менеджерів на 11,61%.

Ключові слова: гендерний розрив, гендерна стратегія ЄС, індекс глобального гендерного розриву, жіноче лідерство, жінки на топ-посадах.

Annotation: The research shows the importance of gender equality for the sustainable development of the global economy. The authors reveal the key directions of the EU gender strategy and highlight the growing number of women obtaining key positions. The gender gap analysis in EU member-states in 2008 and 2018 discloses the 11,61 percent growth of female-to-male ratio of legislators and top managers.

Key words: gender gap, EU gender strategy, Global Gender Gap Index, female leadership, female top-managers.

Розвиток глобальної економіки, яка базується на знаннях, потребує ефективного використання креативного та інтелектуального капіталу жінок. Наразі їх участь у глобальній економіці не є повною, адже цьому протидіє гендерна дискримінація, з якою активно бореться весь цивілізований світ. Саме тому, Глобальна стратегія стійкого розвитку ООН до 2030 року містить ціль №5 – досягнення гендерної рівності та розширення прав та можливостей всіх жінок та дівчат [5]. Реалізація цієї цілі надасть можливість жінкам стати продуктивними членами суспільства, повноцінно працювати, розвиватися професійно, отримувати справедливу оплату своєї праці та досягати максимуму у кар'єрному зростанні.

Наші попередні дослідження показують, що поступ у

напрямі покращення гендерної рівності, а також політична емансипація жінок мають помітний позитивний вплив на соціально-економічний розвиток країн-членів ЄС [8-9]. Окрім того, зростання гендерної рівності також показує міцний зв'язок із підвищенням інноваційної конкурентоспроможності країн-членів ЄС [7]. Тим не менше, у ЄС досі залишається гендерний розрив економічних можливостей, який варіюється серед країн-членів, але має тенденцію до повільного звуження [6].

Зусилля державного та приватного секторів мають бути активнішими задля поступу у напрямі подолання гендерного розриву в економічних можливостях, адже відповідно до Звіту про глобальний гендерний розрив 2018 [3] для подолання різниці в економічних можливостях чоловіків та жінок за збереження існуючих тенденцій знадобиться 202 роки. Слід зазначити, що методологія цього рейтингу була розроблена науковцями Світового Економічного Форуму у 2006 році, і полягає в тому, що гендерний розрив розглядається у чотирьох основних вимірах: доступі жінок до освіти та медицини, а також їх участі в економіці та політиці. Один із показників субіндексу економічних можливостей вимірює частку жінок на посадах законодавців, високопоставлених чиновників і менеджерів та показує, що в середньому на жінок наразі припадає лише 34% цих позицій серед 149 країн світу, які аналізуються в рейтингу. Цікавим є те, що серед осіб, які навчаються в університетах, жінки складають більшість, тобто, маючи хист до навчання, бажання працювати над собою, підійматися кар'єрними щаблями, жінки натикаються на «скляну стелю» – обмеження, які базуються на дискримінації та заважають їм зайняти керівні посади в публічному та приватному секторах. Відтак, країни-лідери, які вбачають величезний економічний зиск у подоланні гендерного розриву, а саме додаткові 12 трлн. доларів США до глобального ВВП до 2025 року [4], вдаються до боротьби з гендерною дискримінацією і створюють умови для повного розкриття жіночого креативного, інтелектуального та лідерського потенціалу.

ЄС є активним борцем з гендерною дискримінацією, адже рівність чоловіків і жінок є однією з основополож-

них цінностей його функціонування, що закріплено в Установчих Договорах [10]. ЄС досяг суттєвого прогресу у боротьбі з гендерною нерівністю, що є результатом активних дій, спрямованих на встановлення рівності у законодавстві, інтеграції гендерної рівності у всі політики ЄС через гендерний мейнстримінг, а також спеціальних заходів щодо просування жінок (гендерних квот). Залучення жінок до ринку робочої сили зростає, існує суттєвий прогрес у напрямках навчання та підвищення кваліфікації, але основною проблемою залишається превалювання жінок у секторах та на робочих місцях з низькою оплатою праці, натомість вони недостатньо представлені у галузях з високою оплатою праці та на керівних посадах [1].

У нашому дослідженні ми аналізуємо прогрес щодо скорочення гендерного розриву в економічних можливостях у країнах-членах ЄС та Україні, зокрема стосовно представництва жінок на керівних посадах (у законодавчій гілці влади та топ-менеджменті). Для цього ми використали статистичні дані з Рейтингів глобального розриву за 2008 та 2018 роки. Наші розрахунки свідчать про зменшення гендерного розриву у цьому напрямі впродовж 2008-2018 рр. (табл. 1), адже співвідношення жінок і чоловіків на цих посадах зросло в середньому по ЄС на 11,61%. Цей показник суттєво різниться між країнами, зокрема лідером за приростом є Мальта – понад 73%, а найгірший показник у Люксембургу – падіння більше, ніж на 48%. Слід також звернути увагу на високі показники України – приріст склав майже 12,5%.

Таблиця 2 показує, як змінилося лідерство країн-членів ЄС за представництвом жінок на високих посадах у 2008 та 2018 роках. Так, Латвія залишається європейським лідером за представництвом жінок на топ-посадах і вже впритул наблизилася до викорінення гендерного розриву у цьому напрямі. Серед лідерів 2008 року були також Литва та Німеччина, натомість у 2018 році- Польща і Словенія. Аутсайдерами рейтингу в 2008 році були Данія, Мальта та Кіпр, а в 2018 році – Чехія, Кіпр та Люксембург. Слід зазначити, що зважаючи на прагнення України стати членом ЄС, для нашої держави важливим є рухатися в напрямі утвер-

Таблиця 1

**Співвідношення жінок і чоловіків
серед законодавців і представників вищого керівництва
у публічному й приватному секторах
у країнах ЄС та Україні
в 2008 і 2018 рр.**

Країна	2008	2018	Абсолютна зміна	Відносна зміна, %
Австрія	0,4	0,466	0,066	16,50
Бельгія	0,46	0,505	0,045	9,78
Болгарія	0,46	0,644	0,184	40,00
Хорватія	0,34	0,41	0,07	20,59
Кіпр	0,18	0,261	0,081	45,00
Чехія	0,41	0,327	-0,083	-20,24
Данія	0,33	0,369	0,039	11,82
Естонія	0,51	0,626	0,116	22,75
Фінляндія	0,42	0,455	0,035	8,33
Франція	0,59	0,501	-0,089	-15,08
Німеччина	0,61	0,413	-0,197	-32,30
Греція	0,36	0,425	0,065	18,06
Угорщина	0,59	0,649	0,059	10,00
Ірландія	0,44	0,56	0,12	27,27
Італія	0,49	0,379	-0,111	-22,65
Латвія	0,7	0,861	0,161	23,00
Литва	0,68	0,648	-0,032	-4,71
Люксембург	0,45	0,232	-0,218	-48,44
Мальта	0,23	0,398	0,168	73,04
Нідерланди	0,35	0,362	0,012	3,43
Польща	0,55	0,702	0,152	27,64
Португалія	0,49	0,522	0,032	6,53
Румунія	0,43	0,436	0,006	1,40
Словаччина	0,39	0,487	0,097	24,87
Словенія	0,49	0,7	0,21	42,86
Іспанія	0,46	0,441	-0,019	-4,13
Швеція	0,48	0,637	0,157	32,71
Об'єднане Королівство	0,53	0,567	0,037	6,98
У середньому по країнах ЄС	0,458	0,499	0,042	11,61
<i>Україна</i>	<i>0,62</i>	<i>0,697</i>	<i>0,077</i>	<i>12,42</i>

Джерело: розраховано й складено авторами на основі [2-3]

дження європейських цінностей. Статистика показує, що Україна, як у 2008 році, так і в 2018 роках демонструє одні з найвищих результатів, що свідчить про зростаючу роль жіноцтва в нашій державі.

Таблиця 2

**Ранжування країн ЄС за рівнем дотримання гендерної
рівності в розрізі чисельності законодавців
і представників вищого керівництва в публічному
й приватному секторах у 2008 і 2018 рр.**

Ранг	Країна	2008	Країна	2018
1	Латвія	0,7	Латвія	0,861
2	Литва	0,68	Польща	0,702
3	Німеччина	0,61	Словенія	0,7
4	Угорщина	0,59	Угорщина	0,649
5	Франція	0,59	Литва	0,648
6	Польща	0,55	Болгарія	0,644
7	Об'єднане Королівство	0,53	Швеція	0,637
8	Естонія	0,51	Естонія	0,626
9	Словенія	0,49	Об'єднане Королівство	0,567
10	Португалія	0,49	Ірландія	0,56
11	Італія	0,49	Португалія	0,522
12	Швеція	0,48	Бельгія	0,505
13	Іспанія	0,46	Франція	0,501
14	Болгарія	0,46	Словаччина	0,487
15	Бельгія	0,46	Австрія	0,466
16	Люксембург	0,45	Фінляндія	0,455
17	Ірландія	0,44	Іспанія	0,441
18	Румунія	0,43	Румунія	0,436
19	Фінляндія	0,42	Греція	0,425
20	Чехія	0,41	Німеччина	0,413
21	Австрія	0,4	Хорватія	0,41
22	Словаччина	0,39	Мальта	0,398
23	Греція	0,36	Італія	0,379
24	Нідерланди	0,35	Данія	0,369
25	Хорватія	0,34	Нідерланди	0,362
26	Данія	0,33	Чехія	0,327
27	Мальта	0,23	Кіпр	0,261
28	Кіпр	0,18	Люксембург	0,232
	У середньому по країнах ЄС	0,458	У середньому по країнах ЄС	0,499
	<i>Україна</i>	<i>0,62</i>	<i>Україна</i>	<i>0,697</i>

Джерело: розраховано й складено авторами на основі [2-3]

Ураховуючи вищенаведене, перспективним напрямом для подальших досліджень є розкриття проблематики гендерного квотування, яке передбачає примусове або добровільне закріплення частки жінок на певних посадах (в економічному аспекті мова йде перш за все про вище керівництво компаній) для викорінення дискримінації жінок

і повного розкриття їхнього управлінського потенціалу, отримання економічного та іміджевого зиску внаслідок синергетичного ефекту гендерної диверсифікації топ-менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Gender Equality Strategy. Achievements and Key Areas for Action [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en.

2. The Global Gender Gap Report 2008 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2008.pdf.

3. The Global Gender Gap Report 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf.

4. The Power of Parity: How Advancing Women's Equality Can Add \$12 Trillion to Global Growth [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured%20Insights/Employment%20and%20Growth/How%20advancing%20womens%20equality%20can%20add%2012%20trillion%20to%20global%20growth/MGI%20Power%20of%20parity_Full%20report_September%202015.ashx.

5. Sustainable Development Goal 5. Achieve gender equality and empower all women and girls [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg5>.

6. Вінська О.Й. Economic Opportunity and Participation Gender Gap in EU Member-States / О.Й. Вінська, В.В. Токар // Економічний простір. – 2017. – Вип. 118. – С.16-24.

7. Вінська О.Й. Взаємозалежність гендерної рівності та інноваційної конкурентоспроможності країн ЄС [Електронний ресурс] / О.Й. Вінська, В.В. Токар // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №12. – С. 18-22.

8. Вінська О.Й. Гендерна рівність та соціально-економічний розвиток країн-членів Європейського Союзу [Електронний ресурс] / О.Й. Вінська, В.В. Токар // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – №2. – С. 32-36.

9. Вінська О.Й. Політична емансипація жінок як фактор економічного розвитку країн ЄС / О.Й. Вінська, В.В. Токар

// Науковий вісник Херсонського державного університету.
– 2016. – Вип. 18. – Ч. 1. – С. 17-21.

10. Консолідовані Версії Договору Про Європейський Союз Та Договору Про Функціонування Європейського Союзу (2010/C 83/01) [Електронний ресурс] – Режим доступу: old.minjust.gov.ua/file/23491.docx.

Гаращук О.,

*д. е. н., професор, начальник відділу
комунікацій та міжнародного
співробітництва, Державна служба
якості освіти України*

Куценко В.,

*д. е. н., професор, головний
науковий співробітник, Державна
установа «Інститут економіки
природокористування та сталого
розвитку Національної академії
наук України»*

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

DETERMINANTS OF PROVIDING INNOVATIVE DEVELOPMENT OF EDUCATION INSTITUTIONS – WAYS TO EURO INTEGRATION

Анотація: У статті досліджено стан розвитку освіти в Україні в умовах євроінтеграції; проблеми забезпечення якості освітніх послуг з позиції задоволення потреб споживачів; визначено основні детермінанти, що впливають на це, запропоновані шляхи прискорення інноваційного розвитку освіти на шляху до європейських освітніх стандартів.